(Nro. 113)

GAZETA LWOWSKA.

W Piątek Nro. 57. 17. Maia 1822.

Wiadomości kraiowe.

Z Wiédnia d. 7. Maia. — N. Pan nayw. uchwałą Swoią z d. 9. Kwietnia r. b. raczył nayłaskawiéy mianować rzeczywistymi Radcami nadwornémi i taynémi Urzędnikami Stanu, przy C. K. taynéy Kancelaryi Domu, Dworu i Stanu: Franciszka de Lebcöltern, Radcę Kancelaryi Stanu, tudzież rzeczywistego Radcę gubernialnego i Przełożonego miasta Pragi, Joachima Barona de Münch-Bellinghausen, i Fryderyka Barona Kress de Kressenstein, C. K. rzeczywistego Szambelana i Radcę Legacyynego, dotychczas przy Kancelaryi Stanu używanego.

N. Pan uchwałą Swoią z d. 12. Kwietnia r. b. raczył Joachimowi Baronowi de Münch-Bellinghausen, rzeczywistému Radźy nadwornému przy taynéy Kancelaryi Stanu i Kawalerowi K. Węgierskiego orderu S. Szczepana nayłaskawiey pozwolić na przyięcie i noszenie orderów, którémi on iako były Ces. Król. Pełnomocnik przewodniczący Kommissyi do urządzenia żeglugi na Elbie w Dreznie złożonéy, od N. N. Królów Ichmć Pruskiego, Saskiego, Hannowerskiego i Duńskiego udarzonym został. Ordery te są: K. Pruski order Orła czerwonego drugiéy klassy; Krzyż Kommandorski K. Saskiego orderu zasługi cywilnéy Krzyż Kommandorski K. Hannowerskiego orderu Gwelfów i K. Duński order Danebrog drugiéy klassy.

Kurs Wiédeński z dnia 7go Maia: Obligacyie długo Stanu 5 procentowe w M. K 74 15/32.— Obligacyie na pożyczkę do wygrania przez losy z r. 1820 za 100 ZR. M. K 109. — Obligacyie na pożyczkę do wygrania przez losy z r. 1821 za 100 ZR M. K. — — Certyfikaty na pożyczkę z r. 1821 za 100 ZR. w M. K. — — Kurs na Augszburg za 100 Kurr. — Br. — Uso. — Moneta konwencyyna za 100, 247 1/5. — Akcyie bankowe, iedna po 667 1/5 M. K.

Wiadomości zagraniczne.

Portugaliia i Brazyliia.

Przez statek pocztowy: Xiążę Blucher, otrzymano w Anglii wiadomości z Rio-de-Janeiro dochodzące do 16. Lutego. Wiadomo, że gdy Następca Tronu, w Brazylii zostać postanowił, woyska Portugalskie pokusiły się w Stolicy zrobić zaburzenie, co gdy się im nie udało, do koszar w Praya Grande (po drugiéy stronie zatoki) wyprawione zostały, i tamże czas, aż do odesłania ich do Europy przetrwać miały. Z razu okazały się powolnémi temu rozkazowi, atoli wkrótce przybrały ton zuchwalszy i oświadczyły; iż tylko przemocy ulegaiąc wsiędą na okręty w tym celu dla nich przygotowane. Naywiększa trwoga powstała w mieście z tego powodu; obawiano się bowiem nowéy walki. Odwaga tylko i przytomność umysłu Następcy Tronu, zdołały grożącą burzę odwrócić; udał się ón osobiście na pokład iednéy fregaty z owych, które do uderzenia na niesfornych uzbroić rozkazał, szalupy kanonierskie podobnież woyskiem osadzone zostały i odebrały rozkaz bydź do boiu gotowémi. Brazylyyskie woyska kraiowe pod dowództwem Jenerała Corrade odebrały rozkaz, woysko będące w Praya Grande z strony lądowéy otoczyć a mieszkańcy całego obwodu wezwani zostali opuścić to mieysce. Potém kazał Następca Tronu przywołać do siebie na pokład Officérów woyska Portugalskiego, gdzie przedstawiwszy im ich położenie, żądał aby bezzwłocznie wsiedli na okręty. Officérowie Portugalscy żądali wypłacenia żołnierzom zaległego od trzech miesięcy żołdu a Xiążę przyrzekł, że żołd miesięczny odbiorą natychmiast, resztę zaś, gdy iuż na pokładzie znaydować się będą. Wielu w listach swoich zapewnia, że Officérowie odrzucili to oświadczenie w sposób Xiążęci i wielce uwłaczaiący i do Praya Grande wrócili. Xiążę przepędził noc na pokładzie fregaty, zachęcał ludzi i czynił wszelkie przygotowania do uderzenia rano dnia następuiącego i oświadczyć miał: iż sam z pierwszego działa wypali. Działo się to d. 9. w wieczór. D. 10. z rana widziano iak się woyska Portugalskie w drogę zabierały i przez cały dzień tabory swoie na okręty znosiły. Wysłany do Następcy Tronu posłaniec oświadczył ich poddanie się, a dnia

następniącego większa część znaydowała się iuż na pokładzie. Mieszkańcy Rio-de-Janeirscy zaczęli dopiero wolniey oddychać i wszystko do dawnego wróciło porządku. Jedna przecie okoliczność zasmuciła radość powszechną. Na pierwszy znak rozruchu wysłano Xiężnę z rodziną do Santa-Cruz. Małemu Xięciu (ur. 6. Marca 1821) zwłaszcza iż Xiężna w odkrytym poieździe iechała, zdaie się, że upał słoneczny zaszkodził; zachorował i w kilku dni umarł. D. 16. odpłynęły woyska Portugalskie prowadzone przez dwie fregaty aż do linii granicznéy do Lizbony. Statek pocztowy (Xiążę Blucher) zatrzymano umyślnie, dla śpiesznieyszego zawiezienia téy wiadomości do Lizbony.

W Kuryierze z d. 19. Kwietnia czytamy: Statek pocztowy: Lady Arabella, przybył do Falmouth i przywiózł wiadomości z Lizbony dochodzące do końca Marca. Spodziewano się tam codziennie stanowczego przesilenia się tych wypadków w Brazylii, a niektórzy dziwili się nawet niezmiernie dotychczasowey spokoyności w prowincyiach, które od początku rewolucyi tak często zerwania związków z matką oyczyzną życzyć się zdawały. Wiadomości te przedstawiaią Króla Portugalskiego, politycznie słabym (*politycally suk*), czemu się nawet dziwić nie można zważaiąc, iż widzi stratę swoich osad i do prowadzenia rządu w Europie prawie żadnych nie ma pieniędzy. Podobne prośby, iakie Królowi Hiszpańskiemu podawano, przełożono też i Królowi Portugalskiemu, przedstawiaią one smutne położenie kupców i zawieraią prośbę o ulgę przez zniesienie wysokich ceł na wprowadzanie towarów rękodzielnianych nałożonych. Listy iednak zbyt słabę czynią nadzieię, aby teraźnieyszy systemat cłowy popadł iakiéy odmianie. Król odpowiedział na te prośby, iż Stany w mądrości swoiéy rozstrzygać maią względem środków zaradczych i że bez ich przyzwolenia, sam tak ważnego kroku nie uczyni.

Ameryka Hiszpańska.

Z Nowego Yorku d. 26. Marca. — Odebraliśmy tu wiadomość z Porto-Cabello, że Jenerał la Torre mianowany został Rządcą w Portorico i że właśnie tam się iuż udał. Jenerał Morales mianowany iest na iego mieysce, na dowodzcę woyska Hiszpańskiego w Wenezuela.

Hiszpaniia.

Z Madrytu d. 1. Kwietnia. — Uznały nareście Stany niepodległość Amerykańskich swoich prowincyy i cofnęły na lądzie i morzu nieprzyiacielskie kroki, przypuściwszy Amerykanów do równych z sobą swobód i równéy opieki prawa.

Ustawa Stanów uznaiąca niepodległość Hiszpańskiéy Ameryki iest następuiąca:

Art. 1. Stany uznaią niepodległość Amerykańskich swoich prowincyy.

Art. 2. Od dnia ninieyszéy ugody nieprzyiacielskie kroki na morzu i lądzie ustaną.

Art. 3. Od tego czasu łączyć ma wiecznie oba te narody zupełna iedność, pokóy i braterskie stosunki.

Art. 4. Hiszpanie używać będą z Amerykanami Hiszpańskiemi, tych samych swobód i opieki, którą prawa obu narodom przyznaią.

Art. 5. Pomiędzy dwoma temi kraiami zawarte będą osobne handlowe traktaty, — do czasu ich iednak zawarcia, handlowne stosunki zostaną na teyże stopie, na któréy zostawały r. 1817, we względzie zagranicznych towarów i płodów, które na Hiszpańskich okrętach z Europeyskiéy Hispanii, przywożone bywały do Ameryki; Hiszpańskie zaś towary i płody wprowadzane będą do Ameryki bez opłaty cła. Również i Amerykańskie towary wprowadzane na okrętach Hiszpańskich do Hispanii, używać będą tegoż samego prawa.

Art. 6. Wyprawi natychmiast Rząd Kommissarzy do różnych w kraiu tym ustanowionych Rządów, w celu przywrócenia iak nayrychléy dobrych pomiędzy obu narodami stosunków. Kommissarze ci maią z czynności swoich zdawać Rządowi sprawę a oraz i udzielać swoiego zdania, podług tego co widzieli i co słyszeli.

Art. 7. i 8. Znaydniący się w Ameryce Hiszpanie, mogą ieżeli sobie życzą powrócić z rodzinami i maiątkami do kraiu. — Przebywaiący w stolicy i na wyspach Amerykanie, używać maią tegoż samego prawa.

Art. 9. Zawarty ieszcze będzie osobny traktat pod względem subsidiów, które Amerykańskie kraie maią wypłacić. Ninieyszy traktat, równie iako i handlowny, przyiętym przed zatwierdzeniem swém bydź winien przez Stany.

Art. 10. Amerykańskie Władze, zwrócą Hiszpanii wszystkie należące do niéy a zabrane w czasie toczącéy się woyny przedmioty; zabory iednak uczynione na morzu, nie maią bydź ninieyszym traktatem obięte.

Art. 11. Hiszpański Rząd żądać będzie wydania niektórych mieysc zbroynych.

Art. 12. Woysko Hiszpańskie zostaiące teraz w Ameryce a niepotrzebne do obiecia rzeczonych warowni, przewiezione zostanie kosztem Amerykańskim do Europeyskiego półwyspu.

Art. 13. Urzędnicy przez Rząd Hiszpański uznani i nadal pozostać mogą, ci iednak którzy chcą do Europy powrócić, kosztem Amerykańskim odesłanymi zostaną.

Art. 14. Ma bydź utworzona z wszystkich Hiszpańsko Amerykańskich osad i samey Hiszpanii, iedna Hiszpańsko-Amerykańska konfederacyia, na którey czele stanąć ma Monarcha nasz Ferdynand VII. Tytuł ten przechodzić będzie i na iego następców.

Art. 15. W przeciągu dwóch lat, albo ieżli bydź może wcześniey, zbierze się w Madrycie wielki federalny Kongres, składaiący się z Reprezentantów różnych Hiszpanskich i Amerykańskich prowincyiów.

Wielka Brytaniia i Irlandyia.

Z Londynu d. 23. Kwietnia. — Niedawno odprawiła się znowu Rada gabinetowa w wydziale interessów zagranicznych. Byli na niey wszyscy Ministrowie.

W Izbie Niższéy na posiedzeniu d. 22. b. m. P. Newport wniósł, aby Rząd podał iak nayprędzey proiekt polepszenia stanu Irlandyi z dołączeniem środków poiednawczych. Twierdził, iż nieszczęście i ucisk téy prowincyi pochodzą szczególniey z nieobecności bogatych właścicieli, z zbytecznych podatków i systematu dziesięcin. — P. Goulburn (Sekretarz Irlandzki) oparł się wnioskowi oświadczaiąc, iż plan Rządu w téy mierze nie doszedł ieszcze do téy doyrzałości, aby mógł bydź podany Parlamentowi. — Pan Grant mówił, iż na całym świecie, chłopi nie są w tak nędznym stanie, iak w południowey Irlandyi; żywność ich, odzież i mieszkanie, są iak naygorsze. — P. Ellis, Reprezentant z Dublina, powiedział z zadumieniem całéy Izby, iż rozruchy w południowey Irlandyi pochodzą z planu, który Katolicy dla tego iedynie ułożyli, aby nienawiść swoię ku Kościołowi Anglikańskiemu i Rządowi okazali. Twierdził, iż Xięża Katoliccy nie staraią się o przywrócenie parafii do porządku, i że Katolicy są sprawcami rozruchów. — P. Plunkett (Jeneralny Prokurator Irlandzki) zbiiał zdanie Pana Ellis. Powstańcy (rzekł) zwani Whitebois są wyrodkami Narodu, chcą oni tylko bogacić się cudzą własnością; gdyby niemi bowiem powodowała nienawiść religiyna, ochraniałiby domy Katolików. Xięża Katoliccy usiłuią wszelkiemi sposobami powściągnąć rozruchy. Przekonany iestem, iż nie mogliby uczynić więcéy dla przywrócenia spokoyności, nad to, co uczynili, gdyby nawet szło o ich życie i zbawienie duszy. — W końcu odrzucono wniosek Pana Newport bez kreskowania.

Z Londynu d. 23. Kwietnia. — Żądanie przekształcenia Parlamentu staie się coraz powszechnieyszém. Między zgromadzeniami z tego powodu zabranemi, wyszczególnia się osobliwiéy to, które było w Bedfort na d. 20. Kwietnia. — Ile się białym (w Irlandyi) kray strwożyć udało, służy za dowód przypadek następuiący. Dzierżawcy, który odebrał był list grożący, zapędzono krowę na bagna, zkąd więcéy nie powróciła. Dzierżawca wysełał parobka dla zdięcia z niey skóry; lecz, podczas oddalenia się dziewki, która mu pomagała, dla przyniesienia wiadra wody, nadchodzi trzech łotrów; ci strzelaią do niego kilku kulami czyli kawałkami kruszcu i oddalaią się, iakby nic złego nie uczynili, a żaden z przytomnych nie odważył się zbóyców doganiać. — Pismo P. Harcourt Lees do lóż pomarańczowych w Armagh kończy się tak: »Wydaniem małéy liczby niepożytecznych broni siłą się powstańcy nas oszukać; spodziéwam się iednak, że się Rząd nie da uwieść oszukaństwu temu i nie ustanie w swoiey gorliwości. Chłopi ukrywaią wciąż mnóstwo broni, któraby w krótce była w ręku Lorda Wellesley, gdyby Xięża szczérze postępowali, lecz ani razu nie użyto duchownych, co im przed kilku miesięcami radziłem a wiedzą dobrze, iż od nich tylko pomocy spodziewać się można. Jeźli dłużéy tak nieczynnymi zostaną, powinnością moią będzie Irlandzkim mężom pomeranczowym radzić przygotowanie do woyny, będą mieli bronić sprawę Króla, Konstytucyi i Kościoł; przepowiadam im powszechne i krwawe powstanie, ieźli mu wcześnie zapobiedz nie potrafią.

Francyia.

Z Paryża dnia 24. Kwietnia. — Oba Hrabiowie Woronzow, oyciec i syn, wyiechali z Paryża, pierwszy do Londynu, a drugi do Petersburga.

W wczorayszym Monitorze znayduie się list Ministra Woyny, Marszałka Xięcia Belluno, do Pana de Fontenilles, Pułkownika pułku 17. stoiącego w St. Omer. Oddaie mu pochwały za to, iż Oficerowie tego pułku odrzucili czynione im propozycyie względem należenia do taiemnych towarzystw. »Dotąd (słowa są listu) ludzie niecierpiący pomyślności Oyczyzny, taiemnie knowali spiski; lecz teraz są zuchwalszemi, i ośmielaią się udawac do całego korpusu Oficerów dla zachęcenia ich do buntu.«

Izba Parów odbywa posiedzenia swoie. Izba zaś Deputowanych nie zgromadziła

się od d. 20. b. m. Podane proiekta do praw zostały wprawdzie przyięte prostą większością kresek; lecz, gdy potrzeba koniecznie iedney kreski więcey nad połowę członków, którzy zasiadać powinni, to iest 216, wspomnione więc proiekta nadal odłożone bydź muszą.

Niemcy.

Od brzegów Menu z d. 27. Kwietnia. — Na posiedzeniach Izby Deputowanych Bawarskich d. 20., 21. i 22. b. m. naradzano się względem zniesienia opłata od bydła. Sekretarz Hacker przytoczył następuiące do tego powody: wspomniona opłata nie iest prawną i miała zastąpić dawanie podwód, iż szkodzi rolnictwu, i że psuie moralność gminu, który wszelkiemi sposobami stara się od niey uwolnić. Cała prawie Izba uznawała potrzebę zniesienia tey opłaty, lecz szło o zastąpienie niedoboru w Skarbie wynoszącego rocznie 434,000 Złotych Ryńskich. Niektórzy członkowie radzili powiększyć opłatę od koni zbytkowych, psów i t. d. P. Weinbach chciał zmnieyszyć fundusze Akademii, twierdząc, iż uwagi o Samotracyi i Egipcie nie wiele pożytku kraiowi przynoszą. P. Hornthal dowodził, iż ciężkie teraz czasy nie pochodzą z tanności zboża, które nie było droższem przed woyną, a wtedy tak powszechnie nie narzekano; przypisywał ie raczey wielkiey potrzebie pieniędzy, która zacząwszy się od lat woiennych, trwa ciągle z powodu utrzymywania Ministrów, licznych Radców Ministrowskich, Dyrektorów, kollegiiów i Officyialistów, P. Bestelmayer oświadczył, iż szportle naybardziey uciskaią wieśniaków, tak dalece, że ieden z nich zapłacił niedawno 204 Złt. kosztów Sądowych oprócz nagrody dla Adwokata, a sprawa tylko o 25 Złotych. P. Stefani rzekł: — »Mamy prawo żądać ulgi, bo nam ią przyrzeczono. Lecz cóż w tey mierze dotąd uczyniono?« — Minister Skarbu odpowiedział, iż opłatę od bydła nie można nazwać nieprawą, gdyż ią r. 1819 obie Izbie uchwaliły. Co się tycze ulgi, uczyniona iuż w 6 dawnieyszych obwodach wynosi 960,000 Zł. Ryńskich. Od 1 zaś Października r. b. zmnieyszy się w tychże obwodach podatku o milion 470,000 Złotych; w obwodzie Reńskim o 75,000, a w obwodzie Niższego Menu o 60,000 Złotych. — Dnia 24. b. m. P. Hornthal radził ustanowić opłatę od pensyy pobieranych ze Skarbu.

Prussy

Proces kriminalny przeciw kupcowi P. A. Fonk z Kolonii rozpoczął się d. 24. z. m. w Król. Sądzie (*Assis*) w Trewirze, ponieważ dzień 22. przed południem i popołudniu przeszedł na złożeniu Sądu przysięgłych, a d. 23. na inney sprawie. Aby tak ważny i długi proces zapowiadaiąca sprawa, przez żaden osobisty przypadek przerwaną nie została, pomnożono ustanowioną liczbę sędziów dwóma Radcami Sądu Appellacyynego; Sąd zatém składa się: z Prezesa, Radcy Sądu Appellacyinego, Matthieu; Radcow Sądu Appellacyinego: Rive i Müller, Radcow Sądu Kraiowego: Rosbach, Müller, Simon, i Assessora Delius. Publiczne Ministerstwo sprawuie główny Prokurator Heinzmann i Prokurator Rządu, Zeininger. Głównemu pisarzowi Sądu, Görgen, przydano drugiego Sądowego pisarza. Także i Sąd przysięgłych urządzono tak, aby w przypadku choroby iednego, mógł go inny zastąpić; przeto oprócz zwyczayney liczby 12, ieszcze 3 obrano. Gdy Prezes stosownie do ustanowionych przepisów, proces rozpoczął i Sąd przysięgłych złożył przysięgę iako dowody sumiennie i z rozwagą rozpoznawać, oraz ani z krzywdą oskarżonego ani też oskarżaiącego towarzystwa postępować będzie, i t. d. odczytano z rozkazu Prezesa wyrok oskarzenie uznaiący na dniu 19. Lipca 1821. r. przez Sąd Appellacyyny Reński wydany, tudzież akt oskarżenia z dnia 6. Sierpnia 1821. Spis świadków oskarżonemu na 24 godzin przed posiedzeniem udzielony, zawiera 239 świadków i 7 doktorów i chyrurgów, iako rzeczy świadomych. Oskarżony przydał obrońcy swemu Aldenhofen, Adwokatowi w Kolonii, Adwokata Koblenckiego, Grebla.

Z Poznania. — Jeneralnym Dyrektorem Kraiowym w W. Xięstwie Poznańskiém mianowanym został Pułkownik Poninski na Wrzesznie: Jeneralnemi zaś Kraiowémi Radcami: Pułkownik Chłapowski na Turewie, Łaczkowski na Sobocie, Nieżychowski na Gronówku, i Radca głównego Sądu Appellacyynego, Wolf na Chyby.

Królestwo Polskie.

Z Warszawy d. 10. Maia. — JO. Xiążę Lubecki, Minister Skarbu Krolestwa Polskiego, wyiechał ztąd przed kilka dniami do Petersburga; słychać, że podróż tę przedsięwziął z powodu ważnych proiektów skarbowych. — Za kilka miesięcy iest spodziewany na powrót.

Redakcyia F. Krattera. — Drukiem J. Pillera.